

LOGISTYCZNA OBSŁUGA IMPREZY MASOWEJ – AIR SHOW

W artykule omówiona została problematyka dotycząca zagadnień związanych z organizacją imprez masowych. Przedstawiono zasady organizacji imprezy masowej jako systemu, w którym logistyka jest niezwykle ważnym elementem – przedstawiono zarówno istotę, jak i znaczenie wsparcia logistycznego w organizowaniu imprez o charakterze masowym. Celem artykułu jest przedstawienie procedury organizacji Air – Show jako imprezy masowej. W części pierwszej przedstawiono wybrane zagadnienia teoretyczne dotyczące logistycznej obsługi imprez masowych. Przedmiotem rozważań ujętych w drugiej części artykułu jest organizacja imprezy masowej Air Show w Radomiu jako studium przypadku. Wskazano podmioty odpowiedzialne za organizację i finansowanie tego przedsięwzięcia. Przedstawiono szczegółowy harmonogram działań warunkujących prawidłowy przebieg imprezy. Położono nacisk na znaczenie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek. Logistyczna obsługa Air Show wiąże się również z zapewnieniem dojazdu do lotniska ze stref parkingowych. Biorąc pod uwagę charakter, w tym rangę i wielkość tego rodzaju wydarzenia, w artykule uwzględniono wszystkie te elementy, które składają się na logistyczną obsługę imprezy masowej – Air Show. Artykuł składa się z dwóch części, teoretycznej – przygotowanej w odniesieniu do uregulowań prawnych stosowanych w zakresie organizacji imprez masowych i empirycznej – opracowanej na podstawie obserwacji i badań własnych przeprowadzonych przez autorki artykułu.

WSTĘP

Organizacja imprezy masowej związana jest z realizacją wielu zadań, w tym wielu przygotowań realizowanych w zakresie przygotowania infrastruktury komunikacyjnej, gastronomicznej, noclegowej, kulturalnej umożliwiającej spędzenie czasu wolnego uczestnikom, a także czynności – przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem osób uczestniczących w imprezach masowych.

Z uwagi na zakres czynności związanych z kompleksową, profesjonalną obsługą imprez masowych wzrasta rola szeroko pojętej logistyki – w tym wymiarze logistycznej obsługi koncentrującej się przede wszystkim na aspekcie bezpieczeństwa, przepływie informacji i kwestii komunikacji.

W artykule omówiona została problematyka dotycząca zagadnień związanych z organizacją imprez masowych. Przedstawiono zasady organizacji imprezy masowej jako istotnego elementu rozwoju logistyki – przedstawiono zarówno istotę, jak i znaczenie wsparcia logistycznego w organizowaniu imprez o charakterze masowym. Istotnym elementem prowadzonych rozważań są kwestie dotyczące bezpieczeństwa uczestników imprez masowych, ze szczególnym uwzględnieniem w odniesieniu do poszczególnych służb – ich zakresu kompetencji z jednej strony i poziomu odpowiedzialności z drugiej.

Artykuł dotyczący logistycznej obsługi imprezy masowej został opracowany na podstawie dostępnej literatury, aktów prawnych oraz dostępnych informacji dotyczących organizacji Air Show, a także przeprowadzonego wywiadu z osobą bezpośrednio odpowiedzialną za organizację Międzynarodowych Pokazów Lotniczych Air Show.

1. UREGULOWANIA PRAWNE I ORGANIZACYJNE IMPREZ MASOWYCH

Według ustawy z dnia 20 marca 2009 roku, o bezpieczeństwie imprez masowych, imprezę masową należy rozumieć jako imprezę artystyczno-rozrywkową, masową imprezę sportową, w tym mecze piłki nożnej, z wyłączeniem imprez:[5]

- a) organizowanych w obiektach kulturalnych, tj. teatry, filharmonie, kina, muzea, itp.,
- b) organizowanych przez zarządzających placówkami oświatowymi,
- c) w ramach współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
- d) sportowych dla osób niepełnosprawnych,
- e) ogólnodostępnych, nieodpłatnych sportu powszechnego o charakterze rekreacji, organizowanych na otwartym terenie,
- f) dla pracowników, o ile impreza odpowiada przeznaczeniu obiektu lub terenu, na którym jest organizowana.

Najogólniej impreza masowa odnosi się do szeroko rozumianej aktywności zbiorowej, zgromadzonej w tej samej przestrzeni i w tym samym czasie, dając efekt masowy (liczba uczestników musi przekraczać 500 osób dla obiektów zamkniętych i 1000 osób w przypadku obiektów otwartych typu stadion).

Wymienione wymogi i zadania spoczywające na organizatorze imprezy masowej ukazują szerokie spektrum działań w tym obszarze. W takim ujęciu widać ogrom zadań, które będą należały do obszaru działań logistycznych. Logistyka w organizowaniu imprez masowych dotyczy głównie planowania, organizowania i zarządzania przepływami materiałów, osób oraz informacji w dążeniu do osiągnięcia celu nadrzędnego, jakim jest zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa i zadowolenia uczestników, a także zapewnienie odpowiedniego poziomu wsparcia dla podmiotów organizacyjnych.[2]

Logistyczna obsługa imprezy masowej polega na wyodrębnieniu różnych działów odpowiedzialnych za poszczególne zadania związane z odpowiednią organizacją imprezy. Kompleksowy nadzór nad wszystkimi działaniami sprawuje wyznaczona jednostka. W przypadku Air Show jest to zespół organizacyjny.

Przy koordynacji imprez masowych wyznaczyć można następujące logistyczne podsystemy:

- podsystem kierowania,
- podsystem zaopatrzenia,
- podsystem planowania,
- podsystem techniczny,
- podsystem infrastrukturalny,
- podsystem medyczny.

Ponadto logistyczna obsługa imprezy masowej wiąże się z zapewnieniem odpowiedniej obsługi - w sensie profesjonalizmu i przeszkolenia, służb porządkowych i informacyjnych oraz służb medycznych. W podsystemie medycznym obowiązuje Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 lutego 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej, zgodnie z którym zabezpieczenie pod względem medycznym imprezy masowej, w miejscu i czasie jej trwania obejmuje co najmniej: zespoły wyjazdowe, patrole ratownicze i punkty pomocy medycznej.

Imprezę masową możemy traktować jako system gospodarczy, który jest otwarty, dynamiczny, społeczno-techniczny, realizujący określony cel, a mianowicie osiągnięcie zadowolenia uczestników dzięki stworzonym tam warunkom. Funkcjonowanie imprezy masowej zależy od zgodnego współdziałania jej zasadniczych dziedzin działalności, a wypadkową jest bezpieczeństwo, warunki socjalno-bytowe, satysfakcja klientów oraz poszanowanie środowiska w szerokim pojęciu. Działalność logistyczna imprezy masowej jest ukierunkowana na organizowanie i realizowanie dostaw zaopatrzenia oraz świadczenie usług specjalistycznych i gospodarczo-bytowych.[3, s.322]

Do zadań służb porządkowych można zaliczyć:

- organizację wstępu na imprezę,
 - odmawianie wstępu na imprezę osobom zagrażającym bezpieczeństwu i łamiącym regulamin imprezy,
 - odmawianie wstępu osobom nieposiadającym biletu lub dokumentu uprawniającego do uczestnictwa,
 - usunięcie z miejsca imprezy osób, które zakłócają porządek publiczny lub łamią regulamin obiektu,
 - ograniczanie dostępu do miejsc niedozwolonych dla publiczności,
 - niezwłocznym reagowaniu na incydenty i zagrożenia oraz podejmowaniu działań zaradczych,
 - obserwowaniu obszarów potencjalnego zagrożenia i reagowaniu w przypadku nadmiernego zatłoczenia,
 - pilnowaniu przestrzegania regulaminu obiektu i imprezy.
- Obowiązki służb informacyjnych polegają natomiast na:
- informowaniu o udogodnieniach i wymogach bezpieczeństwa,

- informowaniu o umiejscowieniu punktów pomocy medycznej, gastronomicznych, sanitarnych,
- nadzorowaniu bezpieczeństwa przy wejściach i wyjściach,
- reagowaniu na skargi składane przez uczestników wydarzenia.

Zapewnienie bezpieczeństwa będzie zatem zależało od zaspokojenia potrzeb uczestników wydarzenia oraz organizatorów za pomocą nowych technologii (innowacji – np. informatycznych), które usprawnią wykorzystywanie posiadanych zasobów i zminimalizują prawdopodobieństwo występowania sytuacji kryzysowych. Sprawne i przemyślane wykorzystanie zasobów ludzkich i materialnych powoduje poprawę efektywności podjętych działań, co umożliwia osiągnięcie wcześniej ustalonych założeń, a co za tym idzie pozwala przeciwdziałać pojawiającym się zagrożeniom (sytuacjom kryzysowym) [1,s.25]

2. AIR SHOW W RADOMIU – JAKO PRZYKŁAD IMPREZY MASOWEJ

2.1. Historia Air Show

Air Show to cykliczna impreza masowa, odbywająca się weekendowo co dwa lata na terenie lotniska Sadków w Radomiu. Impreza ta łączy pokazy statków powietrznych - loty poszczególnych uczestników, z naziemną statyczną wystawą sprzętu wojskowego.

Pierwsza edycja Międzynarodowych Pokazów Lotniczych w międzynarodowym składzie odbyła się 28 sierpnia 1991 roku w Poznaniu (Święto Lotnictwa). Kolejna edycja pokazów miała miejsce w 1995 roku i została zorganizowana na terenie Szkoły Orłąt w Dęblinie. Jak do tej pory edycja ta zgromadziła największą liczbę zagranicznych i krajowych zespołów akrobacyjnych.

Ważną datą w historii Międzynarodowych Pokazów Lotniczych Air Show jest rok 2000, kiedy to Air Show zostało przeniesione do Radomia i stało się imprezą cykliczną. Od 2000 do 2003 roku pokazy odbywały się co roku, jednak od 2005 postanowiono organizować widowisko co dwa lata.

XIII edycja Międzynarodowych Pokazów Lotniczych Air Show była rekordowa pod względem ilości zgromadzonej publiczności. W 2013 roku pokazy na radomskim lotnisku obejrzało ponad 180 tysięcy osób. Dla porównania organizowane w tym samym czasie po-

Rys. 1. Mapa lotniska przedstawiająca rozmieszczenie wyjść ewakuacyjnych, punktów medycznych, informacyjnych, węzłów sanitarnych, wystaw statycznych oraz stoisk gastronomicznych, handlowych, promocyjnych, itp. Źródło [6]

kazy *Royal International Air Tatoo* w Fairford w Wielkiej Brytanii obejrzało niecałe 130 tysięcy gości. Również pod względem atrakcyjności pokazów, edycja ta była udana. Do dyspozycji gości były liczne stoiska wystawowe, gastronomiczne, promocyjne, handlowe, itp. Organizatorzy udostępniili dla zwiedzających 46 samolotów i śmigłowców na wystawie statycznej, natomiast wystawa dynamiczna obejmowała pokazy 56 statków powietrznych w sobotę i 54 samolotów w niedzielę. Łącznie do Radomia przyleciały ekipy z 20 państw [6].

2.2. Etapy organizacji Air Show w ujęciu logistycznym

Na wstępie Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych, dla którego Air Show jest możliwością m.in. do zaprezentowania zarówno nowych technik lotów, jak i sprzętu wojskowego, występuje wnioskiem do Ministerstwa Obrony Narodowej o pozwolenie na organizację takiego przedsięwzięcia. Na tym etapie Minister Obrony Narodowej decyduje, czy Międzynarodowe Pokazy Lotnicze Air Show odbędą się w wyznaczonym terminie i miejscu, czy też wniosek o organizację zostanie odrzucony z różnych przyczyn.

Co do ostatecznej decyzji na temat organizacji imprezy masowej znaczące jest również stanowisko – opinia władz miasta, na terenie, którego ma ona zostać zorganizowana. Jednakże pomimo tak dużego zaangażowania wszystkich służb i licznych utrudnień związanych z jej organizacją, stanowi idealną okazję zarówno do promocji, jak i poprawy wizerunku miasta. mają zostać zorganizowane pokazy.

Organizatorzy

Pokazy lotnicze Air Show są organizowane przez:

1. Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych;
2. Prezydent Miasta Radomia;
3. Port Lotniczy Radom;
4. Wojskowe Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne SWAT;
5. Czasopismo *Skrzydłata Polska*.

Dowództwo Generalne jest jednak głównym organizatorem imprezy. To na jego polecenie odbywają się wszystkie przedsięwzięcia związane z organizacją Air Show.

Terminarz

Pokazy lotnicze Air Show odbywają się zazwyczaj w ostatnią sobotę i niedzielę wakacji sierpnia. Przy wyborze daty odbycia się pokazów największe znaczenie mają dwa czynniki.

Pierwszy czynnik to fakt, iż jest to koniec wakacji, większość osób zdążyło wrócić do domu z wakacji, wypoczynku, wczasów, ale nie rozpoczął się jeszcze rok szkolny, więc mają czas i możliwość na udanie się na tego typu imprezę. W efekcie przedsięwzięcie to ma na doprowadzić do pojawienia się jak największej liczby widzów.

Drugim czynnikiem są, zazwyczaj sprzyjające w tym okresie, warunki pogodowe. Umożliwiają one przeprowadzenie pokazów lotniczych bez większych problemów, zakłóceń i gwarantują dobrą widoczność dla pilotów oraz widzów, jakże istotnych przy tego rodzaju wydarzeniu.

Zezwolenie na przeprowadzenie imprezy

W Air Show, oprócz samych uczestników i osób obsługujących tą imprezę bierze udział około 180 tysięcy widzów. Z uwagi na fakt, że jest to impreza masowa, organizacja jej wymaga również pozwolenia władz miasta w którym jest organizowana – w tym przypadku jest to pozwolenie Prezydenta Miasta Radomia. Wydanie takiej decyzji poprzedzone jest pozytywną opinią odpowiednich władz miejscowych - miejscowych służb, takich jak: Komendant Policji, Komendant Państwowej Straży Pożarnej, dysponent zespołów ratownictwa medycznego, Państwowy Inspektor Sanitarny, Komendant terenowej jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej.

Harmonogram podejmowanych decyzji

Przygotowanie Międzynarodowych Pokazów Lotniczych Air Show, jako imprezy masowej wymaga dużego nakładu czasu i pracy. W tabeli 1 zaprezentowany został harmonogram poszczególnych działań wraz z czasem pozostałym do imprezy, jakie należy wykonać, aby pokazy mogły się odbyć.

Tab. 1. Harmonogram działań podejmowanych w ramach organizacji Air Show [6]

Działanie	Czas do imprezy
1. Zgłoszenie załóg zagranicznych (Dowództwo Generalne rozsyła zaproszenia i oczekuje potwierdzenia przybycia)	2 lata
2. Wydanie rozkazów specjalnych, co do zakresu działania poszczególnych jednostek wojskowych (głównie związanych z zabezpieczeniem imprezy)	1,5 roku
3. Rozesłanie powiadomień do innych podmiotów (Prezydent Miasta, Policja, Straż Miejska, Straż Pożarna, itp.) co do zakresu działania tych służb oraz wyznaczenie terminu spotkania ww. podmiotów	1 rok
4. Odprawa organizacyjna wszystkich służb (wewnętrznych i zewnętrznych) na terenie lotniska	8 miesięcy
5. Uszczegółowienie zadań, wyznaczenie liczby osób, wykazanie potrzeb w celu zabezpieczenia imprezy masowej	8 miesięcy
6. Wyznaczenie drugiego terminu odprawy organizacyjnej w celu uszczegółowienia zadań	6 miesięcy
7. Przekazanie terenu lotniska przez Agencję Mienia Wojskowego w celu prawnej organizacji Air Show	1 tydzień
8. Praca na lotnisku służb logistycznych koordynowanych przez Biuro Organizacyjne, celem przygotowania terenu lotniska, stanowisk pokazowych, zabezpieczenia w dodatkowe media (prąd toalety przenośne itp.), podział terenu na działki wystawowe	1 tydzień
9. Przylot/przyjazd załóg oraz osób zabezpieczających	1 tydzień
10. Zakwaterowanie załóg oraz zapewnienie im wyżywienia, zabezpieczenie maszyn	Do momentu zakończenia pokazów
11. Próby lotów załóg biorących udział w pokazach, oblatanie lotniska przez załogi obce	1 tydzień
12. Odprawy codzienne zgrywające poszczególne elementy pokazów i zabezpieczenia logistycznego	Do momentu zakończenia pokazów

Biuro Organizacyjne Air Show

Biuro Organizacyjne Air Show jest zespołem decyzyjnym podczas organizacji tej imprezy. W jego skład wchodzi wojskowi, którzy są odpowiedzialni za organizację poszczególnych przedsięwzięć – przypisanie zgodnie z ich kompetencjami poszczególnym służbom działań składających się na całość imprezy masowej. W czasie samego Air Show wszystkie komórki zaangażowane w jego realizację - służby działają samodzielnie, a osoby wyznaczone w ich strukturach, w ramach poszczególnych zespołów - w tym działów np. zaopatrzenia, logistyki są odpowiedzialne za prawidłowe ich funkcjonowanie.

Niezbędne do podjęcia decyzje oraz konieczne do rozwiązania problemy podczas planowania całego wydarzenia skupiają się między innymi wokół następujących obszarów:

- organizacji systemu bezpieczeństwa,
- organizacji zabezpieczenia przeciwpożarowego, medycznego, energetycznego, sanitarnego, teleinformatycznego, hydrometeorologicznego,
- organizacji zakwaterowania i żywienia,
- organizacji pokazów lotniczych w powietrzu oraz zapewnienia bezpieczeństwa lotów,
- bezpieczeństwie ruchu lotniczego,

- organizacji wystawy statycznej,
- organizacji i funkcjonowania punktów kasowych,
- organizacji transportu kołowego i parkingów,
- dystrybucji materiałów promocyjno-reklamowych,
- planowania i organizacji ceremonii otwarcia oraz zamknięcia pokazów,
- sposobu i miejsca prezentacji materiałów promocyjnych,
- organizacji biura prasowego.

Wszystkie z wymienionych obszarów, zarówno w wymiarze planowania, jak i realizacji – stanowią istotny element organizacji całego przedsięwzięcia – Międzynarodowych Pokazów Lotniczych Air Show.

Rozmieszczenie zespołów organizacyjnych

Międzynarodowe Pokazy Lotnicze Air Show to nie tylko pokazy lotnicze oraz towarzyszące im wystawy statyczne i dynamiczne, ale również podmioty takie, jak zespoły organizacyjne, które dbają o bezpieczeństwo i prawidłowy przebieg pokazów. Praca i zaangażowanie członków poszczególnych zespołów organizacyjnych wpływa na całość imprezy masowej.

W celu sprawnej organizacji pokazów lotniczych Air Show poszczególne podmioty zaangażowane w ich organizację są rozmieszczone w różnych budynkach na terenie całego lotniska. Zespół kierowania pokazami w powietrzu oraz zespół bezpieczeństwa naziemnego mieści się w Wojskowym Porcie Lotniczym. W Klubie Garnizonowym umieszczone jest zazwyczaj biuro organizacyjne i biuro prasowe, natomiast Internat Podchorążych stanowił siedzibę biura informacyjnego.

Podmioty finansujące Air Show

Pokazy Air Show w głównej mierze finansowane są dzięki wsparciu sponsorów. Najważniejszym sponsorem (sponsorem strategicznym) XIV edycji pokazów, która odbyła się w 2015 roku, była Polska Grupa Zbrojeniowa. Sponsorem głównym imprezy został Airbus Group oraz Polska Grupa Energetyczna. Oficjalny patrona nad pokazami objął polski koncern naftowy Orlen. Innymi sponsorami Air Show byli:

- Alenia Aermacchi,
- Instytut Techniczny Wojsk Lotniczych,
- Eurofighter Typhoon,
- Tyskie.

Bezpieczeństwo jako element organizacji imprezy masowej

Podczas imprezy masowej, jaką są pokazy lotnicze Air Show, jednym z najistotniejszych elementów jest zapewnienie widzom oraz uczestnikom bezpieczeństwa. Odpowiadają za nie przede wszystkim sami organizatorzy imprezy. Jest to ściśle określone w Ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych z dn. 23.03.2009 r. i wiąże się m.in. z:

- zabezpieczeniem medycznym,
- zapewnieniem odpowiedniego stanu technicznego instalacji i obiektów budowlanych,
- zapewnieniem ochrony porządku publicznego [3].

O bezpieczeństwo widzów Air Show dbają funkcjonariusze i pracownicy Żandarmerii Wojskowej, Policji, Straży Granicznej, Straży Miejskiej, Służb Medycznych oraz Państwowej Straży Pożarnej, która współpracuje z Wojskową Strażą Pożarną i pracownikami portu cywilnego.

Bezpieczeństwo widzom i uczestnikom tej imprezy masowej zapewniają odpowiedni funkcjonariusze – w tym również osoby zatrudnione w służbie medycznej, którą stanowią wojskowi lekarze, pielęgniarki i ratownicy medyczni. Podczas pokazów zabezpieczeniem medycznym zajmuje się przede wszystkim 42. Baza Lotnictwa Szkolnego w skład, której wchodzi zespół złożony z:

- 3 lekarzy,
 - 2 pielęgniarek,
 - 5 ratowników medycznych,
 - 3 ratowników/kierowców, którzy korzystają z 3 samochodów sanitarnych – Fiat Ducato, Mercedes, Iveco.
- Poza tym w zabezpieczeniu medycznym biorą udział także pracownicy:

- Radomskiego Szpitala Specjalistycznego przy ulicy Tochtermana w Radomiu (znajduje się on w odległości 5 km od miejsca przeprowadzenia Air Show),
- Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego przy ulicy Aleksandrowicza w Radomiu z lądowiskiem dla śmigłowców (w odległości 8 km od miejsca imprezy),
- 6. Szpital Wojskowy z Przychodnią w Dęblinie (położony w odległości 65 km od miejsca imprezy).

Zapewniają oni dodatkowe zabezpieczenie i są poinformowani o ewentualnej konieczności udzielenia wsparcia i wzmocnienia sił działania w wypadkach poważniejszych lub spotykających większą liczbę osób uczestniczących w Air Show.

Przed rozpoczęciem każdej edycji Air Show przeprowadzane są szczegółowe kontrole i dokonywane ewentualne prace konserwatorskie oraz remontowe obiektów, instalacji i urządzeń wykorzystywanych podczas imprezy. Ma to na celu zapewnienie bezpieczeństwa, zarówno uczestnikom pokazów, jak również publiczności oraz używanym maszynom i sprzętowi wojskowemu.

W 2015 roku w związku z tego rodzaju działalnością przeprowadzono m.in.: naprawę płaszczyzny postoju samolotów, naprawę drogi startowej oraz dróg dojazdowych, remont niektórych budynków, np. *Domku pilota* (budynek, w którym m.in. piloci oczekują na wylot, wydawane jest umundurowanie, przeprowadzane są szkolenia oraz badania pilotów).

Dojazd do lotniska i parkingi – komunikacja i infrastruktura

Prezydent Radomia wraz z podległymi mu służbami odpowiedzialny jest za organizację parkingów na terenie miasta oraz dojazd komunikacją miejską do lotniska przybyłych na pokazy gości.

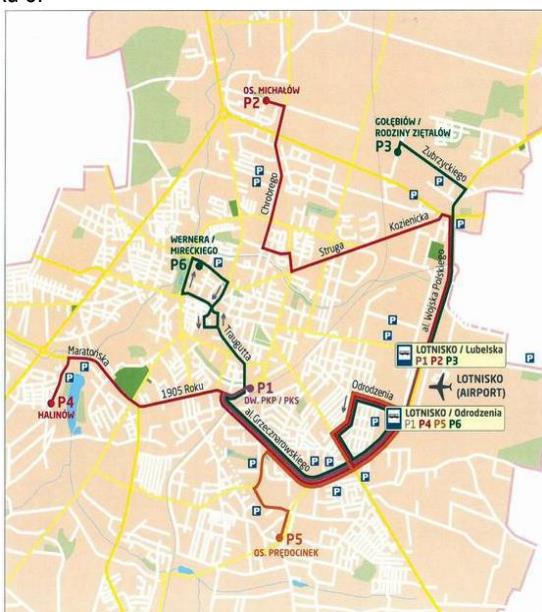
W całym Radomiu w pobliżu tras wjazdowych zorganizowane były płatne parkingi, na których należało zostawić swój pojazd (rys. 2)

Rys. 2. Rozmieszczenie stref parkingowych na terenie Radomia podczas Air Show 2015 [8]

Między parkingami a lotniskiem kursowały specjalne autobusy oznaczone literą P. Wszyscy, którzy pozostawili samochód na jednym ze specjalnie wyznaczonych przez organizatorów parkingów, byli uprawnieni w cenie biletu parkingowego do darmowego (nawet rodzinnego) przejazdu na teren lotniska w autobusach miejskiej komunikacji specjalnej – zarówno liniami P, jak i liniami zwykłej komunikacji miejskiej (oznaczonymi cyfrowo). Podróżujący nieposiadający biletu parkingowego zobowiązani byli do zakupu biletu komunikacji miejskiej.

W celu ułatwienia służbom porządkowym prac koordynujących ruch w mieście, kierowcy przybyli na pokazy proszeni byli o umieszczenie za przednią szybą białej kartki formatu A4. Dzięki takiej informacji pracownicy służb porządkowych pomagali w znalezieniu miejsca parkingowego oraz kierowali kierujących w odpowiednie miejsca, co umożliwiało sprawne poruszanie się po terenie miasta pozostałym kierowcom. Schemat obsługi komunikacji miejskiej ze stref parkingowych na teren lotniska w trakcie Air Show został przedstawiony na rysunku 3.

Rys. 3. Schemat obsługi komunikacji miejskiej ze stref parkingowych na teren lotniska w trakcie Air Show 2015 [8]

Na podstawie przedstawionych na rysunku 2 informacji dotyczących obsługi komunikacyjnej w podczas trwania pokazów lotniczych Air Show, można stwierdzić, że większość połączeń w tym okresie jest ma na celu zapewnienie usług dowozowo – odwozowych uczestnikom tej imprezy. Większość środków transportu komunikacji miejskiej – autobusów kierowana jest na trasy bezpośrednio prowadzące w okolicę portu lotniczego.

Baza noclegowa podczas Air Show

Wielkość i międzynarodowy charakter Air Show wymaga zarówno organizacji, jak i zapewnienia miejsc noclegowych dla zaproszonych załóg i gości. Organizatorzy pokazów rezerwują zazwyczaj obiekty noclegowe nie tylko na terenie Radomia, ale także w okolicach miasta - w pobliżu Warki i w Starachowicach.

Bazę noclegową stanowią m.in. sama Jednostka Wojskowa (Koszarowiec, Internat, Budynek WSP), hotele zlokalizowane na terenie

Radomia (hotele Astor, Aviator, Europejski, Glass, Gromada, Iskra, Promenada), Szkolne Schronisko Młodzieżowe, Domy Studenckie UTH oraz inne obiekty w Radomiu, a także w hotele znajdujących się poza Radomiem.

W tabeli 2 zaprezentowano położenie obiektów noclegowych wykorzystywanych podczas XIV edycji Air Show w kontekście położenia i liczby miejsc noclegowych.

Tab. 2. Wykaz obiektów noclegowych wykorzystywanych podczas Air Show

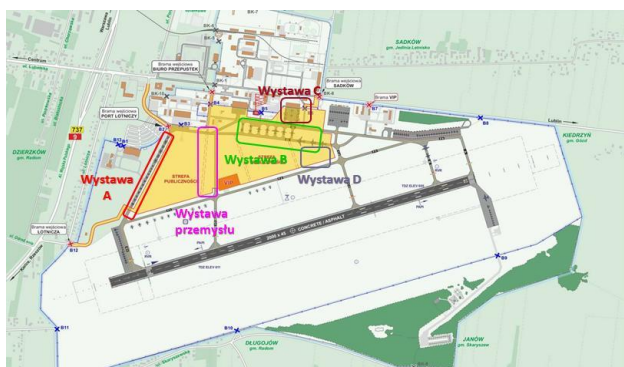
Obiekt noclegowy	Położenie	Ilość miejsc noclegowych
KOSZAROWIEC	Jednostka Wojskowa	54
INTERNAT	Jednostka Wojskowa	78
Budynek WSP	Jednostka Wojskowa	14
Hotel Astor	Radom	44
Hotel Aviator	Radom	45
Hotel Europejski	Radom	28
Hotel Glass	Radom	32
Hotel Gromada	Radom	24
Hotel Iskra	Radom	89
Hotel Promenada	Radom	48
Hotel Centrum Doradztwa Rolniczego	Radom	43
Hotel Centrum Informatyki Statystycznej	Radom	70
Hotel Ośrodka Szkolenia Zawodowego OHP	Radom	120
Szkolne Schronisko Młodzieżowe	Radom	290
Domy Studenckie UTH	Radom	618
Hotel Folwark Banczer	Modzejewice k. Skaryszewa	52
Pałac Domaniowski	Konary k. Wieniawy	37
Pałac Odrowążów	Chlewiska	38
Biały Pałac	Palczew	32
Hotel Europa	Starachowice	114
Hotel Leśny Dwór	Skaryszew	30

Źródło: opracowanie własne

Wystawcy na Air Show

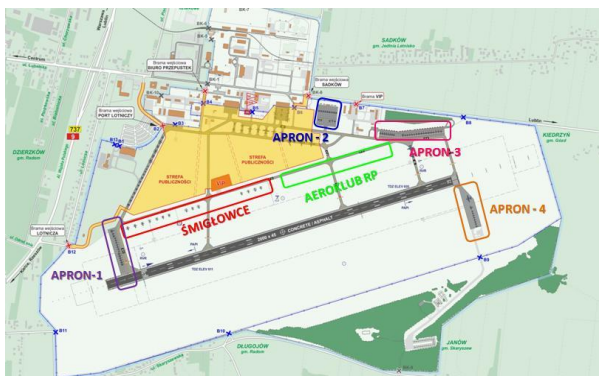
Na Air Show swoje stoiska prezentują nie tylko uczestnicy, ale także firmy gastronomiczne, czy handlowe. Aby móc wziąć udział w Międzynarodowych Pokazach Lotniczych Air Show, poprzez wystawienie swojego stoiska, należy wcześniej zgłosić chęć udziału do Biura Organizacyjnego. Po uiszczeniu odpowiedniej opłaty, wystawcy zostaje wyznaczone konkretne miejsce oraz wielkość powierzchni do prezentacji lub sprzedaży. Rozmieszczenie poszczególnych elementów - wystaw sprzętu, a także płaszczyzny postoju statków powietrznych zostało zobrazowane na rysunkach – przedstawiających mapy stanowiących materiał informacyjny dla uczestników Air Show.

Na rysunku 4 przedstawione zostało rozmieszczenie ekspozycji sprzętu wojskowego oraz wystawa przemysłu. Wystawa A,B,C,D (wystawy statyczne) prezentowała samoloty załóg z całego świata. Ze względu na ich specyfikę, w tym wielkość poszczególnych statków powietrznych, ekspozycje zostały podzielone na 4 sektory. Wystawy te dostępne były dla zwiedzających przez oba dni pokazów. Dzięki Targom Kielce, które posiadały swoje stanowisko wystawowe, przybyli na Air Show widzowie mogli zapoznać się z ekspozycją przemysłu wojskowego.

Rys. 4. Rozmieszczenie sprzętu wojskowego oraz przemysłu wojskowego. Źródło własne

Rozmieszczenie samolotów biorących udział w pokazach w powietrzu, czyli wystawie dynamicznej zostało zobrazowane na rysunku 5. Prócz śmigłowców oraz samolotów należących do Aeroklubu Rzeczypospolitej Polskiej zostało zobrazowane na rysunku 5. zwiedzający mogli podziwiać statki powietrzne zaproszonych na imprezę państw. Rozmieszczone zostały w 4 sektorach, które w nomenklaturze wojskowej nazywane są APRON. Polskie załogi zlokalizowane były na APRON-2.

Rys. 5. Płaczyny postojowe statków powietrznych. Źródło własne.

PODSUMOWANIE

Przedstawione w artykule zadania realizowane przez organizatora imprezy masowej wskazują na relatywnie szeroki obszar działania. Logistyka w kontekście obsługi imprez masowych dotyczy przede wszystkim planowania, organizowania i zarządzania w odniesieniu do przepływu materiałów, osób i informacji z jednej strony, z drugiej zaś w odniesieniu do realizacji – osiągnięcia celu nadrzędnego imprez masowych – jakim jest zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa i wsparcia przy jednoczesnym zadowoleniu uczestników.

Air Show jest to najistotniejsze wydarzenie w Radomiu, w którym uczestniczą tak licznie goście z zagranicy. Wykaz załóg przybywających na pokazy nieznacznie zmienia się z edycji na edycję. Radomskie lotnisko w historii organizacji Air Show gościło ekipy m.in. z: Austrii, Belgii, Czech, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Jordanii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Słowacji, Szwajcarii, Turcji, Węgier, Wielkiej Brytanii oraz Włoch.

W trakcie dwóch dni imprezy autobusy komunikacji miejskiej wykonują blisko 2000 kursów od stref parkingowych do lotniska i z powrotem. W oba dni Air Show kursowanie autobusów w obrębie lotniska i stref parkingowych zostało wydłużone do późnych godzin, ze względu, iż widzowie opuszczali teren lotniska nawet po zmroku. W tych dniach pokazom towarzyszą również inne imprezy organizowane przez Urząd Miasta, które odbywają się głównie wieczorem po

zakończeniu pokazów lotniczych. Są to m.in. koncerty, pokazy, projekcje filmowe, seminaria i konferencje naukowe.

Reasumując, do głównych zadań logistyki w aspekcie obsługi imprez masowych należą:

- zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom,
- zapewnienie odpowiednich warunków bytowych, sanitarno-higienicznych, gastronomicznych, noclegowych,
- wsparcie procesów wymiany informacji poprzez wykorzystanie najnowszych – innowacyjnych technologii – rozwiązań z zakresu informatyki i komunikacji,
- wsparcie służb porządkowych i medycznych,

Prawidłowa organizacja imprezy masowej jest niezwykle ważna, a logistyka stanowi niewątpliwie jej kluczowy element z punktu widzenia kwestii bezpieczeństwa zależnego w dużym stopniu od sprawnej komunikacji, jak również wszystkich zintegrowanych ze sobą obszarów działalności stanowiących przedsięwzięcie w ujęciu kompleksowym.

BIBLIOGRAFIA:

1. Jedliński M.: *Logistyka w zarządzaniu antykrzysowym*, Logistyka 3/2004
2. Płaczek E., Jaroszyński J.W.: *Rola logistyki w organizowaniu imprez masowych*, Logistyka 2/2012
3. Szymonik A.: *Uwarunkowania logistyki imprez masowych [w:] Strategie i logistyka w sektorze usług. Logistyka w nietypowych zastosowaniach*, praca zbiorowa pod redakcją naukową Witkowski J., Baraniecka A., PRACE NAUKOWE Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu Nr 234, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011
4. Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych, Dz.U.2009 Nr 62 poz.504, art.3
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie minimalnych wymagań dotyczących zabezpieczenia pod względem medycznym imprezy masowej, Dz. U. 2012, poz. 181
6. <http://airshow.wp.mil.pl>
7. <http://mzdik.pl>
8. Materiały informacyjne Air Show

Air Show – the logistic service of the mass event

In the article there was discussed issues related to organization of the mass events. There was presented rules of organizing a mass event as an element of logistics development – presented both the essence and the importance of logistical support in the organization of the mass events. In the first part there was presented some selected theoretical issues related to logistic service of the mass event. The subject of reflection in the second part of this article is organization of the mass event Air Show in Radom as a case of study. There was indicated the entities responsible for organizing and financing this event. There was presented detailed schedule of activities that will determine the correct course of the event. There was emphasized on the importance of security and ordering services. Logistical service of Air Show is also related to the availability of access to the airport from the parking areas. All these elements make up the logistic service of the mass event, emphasizing the high importance and magnitude of this kind of event.

Autorzy:

lic. **Aleksandra Ciszek** – studentka SUM na Kierunku Transport i Logistyka
dr **Ewa Ferencztajn-Galardos** – Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, Wydział Transportu i Elektrotechniki, Instytut Systemów Transportowych i Elektrotechniki, Zakład Logistyki i Marketingu,

lic. **Karolina Wlazło** – studentka SUM na Kierunku Transport i Logistyka